

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag til endringer i utdanningsstøtteregelverket fra studieåret 2025–2026

oktober 2024

[Høringsfrist: 31. januar 2025](#)

Innhold

1	Innledning	3
2	Fjerne kroppsøvingsfaget fra beregningsgrunnlaget for lån og stipend til videregående opplæring for voksne.....	3
3	Økt omgjøring av basislån til utdanningsstipend på grunnlag av bestått grad og redusert omgjøring på grunnlag av beståtte studiepoeng	5
4	Rett til gradsmgjøring ved gjennomført videreutdanning som kreves for å få autorisasjon som helsepersonell	7
5	Endringer i retten til lån og stipend til trafikkflygerutdanning	9
6	Regeltekniske forslag	12
7	Utkast til forskriftsendringer	24
8	Økonomiske og administrative konsekvenser	27

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift av 15. april 2020 om utdanningsstøtte og forskrift av 27. mars 2020 om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge. I disse forskriftene foreslår departementet følgende endringer:

- å fjerne kroppsøvingsfaget fra beregningsgrunnlaget for lån og stipend til voksne i videregående opplæring
- å øke stipendandelen ved bestått grad og redusere stipendandelen ved beståtte studiepoeng i høyere utdanning
- å gi rett til gradsomgjøring for hele utdanningsløpet som kreves for å oppnå autorisasjon som helsepersonell
- å behandle flygerutdanning som annen utdanning gjennom å åpne for lån og stipend til ATO-godkjent flygerutdanning i EØS og avvikle det utvidede lånet til skolepenger til trafikkflygerutdanning i Norge

I tillegg foreslår departementet følgende regeltekniske endringer, som innebærer å presisere at

- modulstrukturert videregående opplæring og forberedende opplæring for voksne regnes som fulltidsutdanning
- all utdanning i sørsamisk i utlandet godkjennes for lån og stipend
- stipend etter del 3 blir behovsprøvet mot brutto person- og kapitalinntekter
- vilkårene for tilleggsstipend ved nedsatt funksjonsevne skal være oppfylt i hele stipendperioden. Det skal ses bort fra inntekt fra begrenset arbeid i forbindelse med rekruttering til en stilling.
- rett til lån og stipend gjelder fra søkeren har fullført grunnskolen
- det blir satt frist for å signere avtalen om lån, og manglende signering kan føre til annullering av utdanningsstøtte
- lønnet utdanning som er relevant for nåværende jobb, ikke godkjennes for utdanningsstøtte

Endringene vil gjelde fra studieåret 2025–2026.

2 Fjerne kroppsøvingsfaget fra beregningsgrunnlaget for lån og stipend til videregående opplæring for voksne

2.1 Dagens regler

Låne- og stipendbeløpene i forskriftens del 3 for videregående opplæring gjelder fulltidsutdanning. For voksne søkere som tar videregående opplæring på deltid, beregnes beløpene ut fra prosentandelen av fulltidsutdanning som søkeren tar. Hva som regnes som fulltidsutdanning i videregående opplæring er angitt i antall årstimer. Etter Lånekassens praksis har en søker som tar fag innen studiespesialisering i videregående opplæring, rett til lån og stipend til fulltidsutdanning hvis søkeren tar fag som tilsvarer 840 årstimer. For søkere som tar fag innen andre utdanningsprogram i videregående opplæring, er det krav om 980

årstimer for å ha rett til lån og stipend for opplæring på fulltid. Årstimetallet er hentet fra *Læreplanverket med fag- og timefordelingen i videregående opplæring*, som er forskrifter til opplæringsloven. De samme kravene til årstimetall gjelder følgelig for utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring og som fører frem til privatisteksamen.

Fra studieåret 2019–2020 ble kroppsøvningsfaget inkludert i beregningen av lån og stipend for voksne deltakere i videregående opplæring. Endringen i utdanningsstøtteforskriften var en naturlig følge av at deltakere som var 25 år eller eldre, og som fulgte videregående opplæring spesielt organisert for voksne etter daværende opplæringslov § 4A-3, var fritatt fra å ta faget kroppsøving. Siden det ikke fantes et tilsvarende fritak i utdanningsstøtteregelverket, ble deltakere som tok fulltidsoplæring, regnet som deltids elever fordi de uten kroppsøvningsfaget fikk et lavere antall årstimer, og de fikk dermed redusert lån og stipend.

Utdanningsstøtteregelverket fra 2019–2020 ble endret for å unngå at alle deltakere ble regnet som deltids elever ved beregning av lån og stipend.

Fra studieåret 2024–2025 gjelder en aldersgrense på maksimalt 20 år for å få stipendbasert utdanningsstøtte til videregående opplæring etter utdanningsstøtteforskriftens del 2. Denne endringen innebærer at andre deltakere i videregående opplæring, får lån og stipend etter forskrift om utdanningsstøtte del 3.

2.2 Departementets vurderinger

Det er rimelig at alle voksne som får utdanningsstøtte til videregående opplæring etter de samme læreplanene, får beregnet utdanningsstøtten på lik måte. Dette er spesielt viktig når retten til yrkesfaglig rekvalifisering er innført i ny opplæringslov. Her legges det til grunn at det ikke skal være strukturelle hindringer for at personer som har fullført videregående opplæring, skal kunne rekvalifisere seg til et nytt yrke gjennom å ta et nytt fagbrev i videregående opplæring. Når dagens fritak fra kroppsøvningsfaget i utdanningsstøtteregelverket ikke gjelder for personer som har fullført videregående, samtidig som opplæringsloven åpner for å ta et nytt fagbrev, vil begrensningen i utdanningsstøtteregelverket resultere i redusert lån og stipend. Departementet vurderer dette som en urimelig strukturell hindring for rekvalifisering som bør fjernes.

Når voksne deltakere i videregående opplæring ikke skal ta kroppsøvningsfaget, bør faget heller ikke inngå i beregningsgrunnlaget for fulltidsutdanning i Lånekassen. Departementet foreslår derfor at årstimetallet uten kroppsøvningsfaget regnes som fulltidsutdanning ved beregning av lån og stipend til videregående opplæring etter utdanningsstøtteforskriftens del 3. Kroppsøvningsfaget utgjør 56 årstimer per studieår. Fratrukket 56 årstimer for dette faget vil dermed Lånekassen legge til grunn 784 årstimer per studieår for studiespesialisering, og 924 årstimer per studieår for andre utdanningsprogram i videregående opplæring.

Dette vil sikre at alle voksne i videregående opplæring og voksne i utdanning som følger læreplaner for videregående opplæring som fører frem til privatisteksamen, får full utdanningsstøtte uten avkortning. Søkere som tar videregående opplæring etter å ha oppnådd studie- eller yrkeskompetanse, får dermed tilgang til lån og stipend uten reduksjon på grunn

av kroppsøvningsfaget, som det ikke er forventet at de skal ta. En annen konsekvens av forslaget er at behovet for å regulere en særskilt rett til omgjøring av lån til stipend for kroppsøvningsfaget faller bort.

Sammen med innføringen av lavere aldersgrense for stipendbasert utdanningsstøtte til videregående opplæring i 2024–2025, vil forslaget bidra til en utdanningsstøtteordning som er bedre tilpasset voksne i videregående opplæring og gi mer forutsigbar finansiering av livsopphold til denne gruppen.

Forslaget gjelder ikke videregående opplæring for voksne og forberedende opplæring for voksne som er modulstrukturert. Slik opplæring regnes uansett som fulltidsutdanning. Se høringsnotatets [kapittel 6.1](#).

2.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at videregående opplæring etter læreplaner som ikke er modulstrukturerte og utdanning som følger læreplaner for videregående opplæring som fører frem til privatisteksamen, skal regnes som fulltidsutdanning uten hensyn til kroppsøvningsfaget. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte §§ 75 og 76.

3 Økt omgjøring av basislån til utdanningsstipend på grunnlag av bestått grad og redusert omgjøring på grunnlag av beståtte studiepoeng

3.1 Dagens regler

Studenter som tar høyere utdanning eller høyere yrkesfaglig utdanning, videregående elever som ikke er omfattet av stipendbasert utdanningsstøtte, folkehøgskoleelever, m.m., omfattes av den lånebaserte ordningen for utdanningsstøtte etter forskrift om utdanningsstøtte del 3. Disse søkerne får utbetalt utdanningsstøtten som lån, der inntil 40 pst. av basislånet senere kan bli omgjort til stipend, basert på oppnådde resultater. Det er også krav om at søkeren bor utenfor foreldrehjemmet etter [forskrift om utdanningsstøtte § 3](#). Maksimal omgjøring fra basislån til utdanningsstipend forutsetter at brutto person- og kapitalinntekt, trygde- og pensjonsytelser og formue ligger under de angitte grensene etter henholdsvis §§ [98](#), [99](#) og [100](#).

For studenter som tar universitets- og høyskoleutdanning har omgjøring til utdanningsstipend blitt fordelt mellom to komponenter siden studieåret 2019–2020:

1. 25 pst. av basislånet kan gjøres om til utdanningsstipend basert på beståtte studiepoeng. Omgjøring gis basert på hvor mange studiepoeng studentens utdanning er normert til, og gjelder for inntil 60 studiepoeng per studieår.
2. 15 pst. av basislånet kan gjøres om til utdanningsstipend på grunnlag av bestått grad etter [forskrift om grader og beskyttede titler](#). Følgende utdanninger er likestilt med gradsutdanninger som kan gi rett til omgjøring på grunnlag av bestått grad: bestått

praktisk-pedagogisk utdanning og videreutdanninger til helsesykepleier, jordmor, anestesi-, barne-, intensiv-, operasjons- og kreftsykepleie, i samsvar med forskriftene til rammeplaner for disse utdanningene.

Gradene ph.d. og dr. philos. tildelt i Norge gir ikke rett til omgjøring til utdanningsstipend, siden ph.d.-utdanning i Norge ikke godkjennes for utdanningsstøtte.

Fullført bachelorutdanning, masterutdanning og ph.d.-utdanning i utlandet som kan gis generell godkjenning av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) som likestilt med en norsk grad på tilsvarende nivå, kan også gi rett til gradsomgjøring.

Det er ikke mulig å få omgjort lån til stipend for flere semestre eller for flere studiepoeng enn graden er normert til. Tar en student flere semestre enn det som inngår i graden, vil utdanningsstøtten studenten har fått for semestrene som ikke inngår i graden, bli stående som lån. Studenter som mangler omgjøring fra basislån til utdanningsstipend fra tidligere perioder, kan på et senere tidspunkt få omgjøring for den tidligere perioden dersom studenten består mer utdanning enn det blir gitt lån og stipend til, eller tar utdanning uten lån og stipend. For omgjøring basert på beståtte studiepoeng gjelder dette inntil fire år tilbake i tid, mens for omgjøring basert på bestått grad, gjelder dette inntil åtte år tilbake i tid, regnet fra starten av det semesteret graden er bestått. Dersom studenten innen fristen på åtte år får studiepoeng eller utdanning innpasset i en grad, kan lån tatt opp for å ta denne utdanningen, bli gjort om til stipend.

For annen utdanning som gir rett til lån og stipend etter forskrift om utdanningsstøtte del 3, blir 40 pst. av basislånet gjort om til utdanningsstipend på grunnlag av fullført utdanning for det enkelte semesteret.¹

3.2 Departementets vurderinger

Utdanningsstøtten skal stimulere til effektive utdanningsløp, slik at samfunnet og arbeidslivet har tilgang på relevant kompetanse. At så mange studenter ikke fullfører graden de begynner på, innebærer et betydelig ressurstap for samfunnet som ikke får tilgang på kompetent arbeidskraft, og for den enkelte studenten som går glipp av fremtidig arbeidsinntekt. I Prop. 1 S (2024–2025) for Kunnskapsdepartementet har regjeringen uttrykt et mål om å legge til rette for veloverveide studievalg i høyere utdanning og mer effektive utdanningsløp, slik at flest mulig skal komme seg raskt i gang med utdanning og ut i arbeid. Derfor vil regjeringen styrke insentivene både til å velge og til å fullføre en gradsutdanning. I statsbudsjettet for 2025 foreslår regjeringen at en større del av omgjøringen fra basislån til utdanningsstipend skal avhenge av bestått grad.

Forslaget innebærer at fra studieåret 2025–2026 økes gradsomgjøringen fra 15 pst. til 25 pst. mens omgjøring på bakgrunn av fullførte studiepoeng reduseres fra 25 pst. til 15 pst. Forslaget medfører ikke at studenter vil oppleve endringer i hvor mye eller hvordan Lånekassen utbetaler lån og stipend underveis i studietiden. Studenter som består en

---

¹ Med unntak av søkere som tar privatisteksamen i fag i videregående opplæring som søkeren har bestått tidligere, ellers kjent som forbedringsprivatister. Disse har ikke rett til omgjøring.

gradsutdanning, vil komme uendret ut og fremdeles kunne få 40 pst. av basislånet gjort om til utdanningsstipend. Endringen vil heller ikke påvirke retten til omgjøringen fra basislån til utdanningsstipend for studenter som består en videreutdanning som er likestilt med en gradsutdanning etter [forskrift om utdanningsstøtte § 78](#) tredje ledd bokstav b. Søkere som får lån og stipend etter forskrift om utdanningsstøtte del 3 til annen utdanning enn universitets- og høyskoleutdanning påvirkes ikke av dette forslaget.

Siden gradsomgjøring skjer året etter at studenten har bestått graden, vil dette forslaget innebære at et større beløp blir stående som lån i den totale gjelden ved avsluttet utdanning. På samme måte vil en mindre del av basislånet gjøres om fortløpende under utdanningen på grunnlag av beståtte studiepoeng. Forslaget innebærer ingen endring i Lånekassens praksis, men vil medføre at beløpet som kan gjøres om året etter bestått grad, vil være større enn i dag. Heltidsstudenter har rentefritak i perioden med utdanning, slik at de blir ikke sittende igjen med større rentekostnader som følge av endringen.

Studenter som tar studiepoeng som ikke inngår i en grad, eksempelvis enkeltemner, årsstudium, eller som ikke består en gradsutdanning innen åtte år, vil få mindre av basislånet gjort om til utdanningsstipend og dermed ha mer gjeld som skal betales tilbake etter endt utdanning.

3.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at andelen av basislånet som kan gjøres om til utdanningsstipend ved bestått grad, økes fra 15 til 25 pst., mens andelen som gjøres om basert på beståtte studiepoeng, reduseres fra 25 pst. til 15 pst. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte §§ 77 og 78.

4 Rett til gradsomgjøring ved gjennomført videreutdanning som kreves for å få autorisasjon som helsepersonell

4.1 Dagens regler

Studenter som fullfører en universitets- eller høyskolegrad regulert i forskrift om grader og beskyttede titler, kan få inntil 40 pst. av basislånet gjort om til utdanningsstipend. 15 pst. av lånet kan gjøres om til stipend på grunnlag av bestått gradsutdanning (gradsomgjøring), mens de resterende 25 pst. av lånet kan gjøres om på grunnlag av beståtte studiepoeng. Dette innebærer at studenter som tar utdanning på universitets- eller høyskolenivå som ikke fører til en grad, bare kan få 25 pst. av basislånet gjort om til utdanningsstipend.

Gradsomgjøring ble innført i studieåret 2019–2020 med intensjon om å insentivere til at flere fullfører en gradsutdanning. Samtidig var det ønskelig å unngå at rekruttering til ettårige lærerutdanninger og videreutdanninger innenfor sykepleie skulle svekkes som følge av lavere andel lån som kan omgjøres til stipend på grunnlag av bestått gradsutdanning. Derfor ble praktisk pedagogisk utdanning (PPU) og flere ettårige videreutdanninger innen sykepleie

likestilt med grader som kan gi rett til omgjøring på grunnlag av bestått grad. Videreutdanninger som ikke regnes som likestilt med grader etter [forskrift om utdanningsstøtte § 78](#) tredje ledd bokstav b, gir imidlertid ikke rett til gradsomgjøring, og dermed vil søkeren bare kunne få omgjøring fra basislån til utdanningsstipend på grunnlag av beståtte studiepoeng.

4.2 Departementets vurderinger

For å kunne jobbe som helsepersonell og benytte helsefaglige yrkesbetegnelser, kreves autorisasjon fra Helsedirektoratet etter helsepersonelloven. Departementet er kjent med at det kan stilles autorisasjonskrav etter helsepersonelloven om videreutdanning som ikke er gradsgivende eller likestilt med en grad som kan gi rett til gradsomgjøring. Etter hva departementet er kjent med gjelder dette i dag kun for osteopater.

For autorisasjon som osteopat kreves ettårig videreutdanning etter endt bachelorutdanning for å kunne bruke yrkestittelen osteopat. Denne videreutdanningen er ikke blant de videreutdanningene etter § 78 tredje ledd bokstav b som likestilles med en grad og som kan gi rett til gradsomgjøringen. Dette innebærer at de første tre årene av osteopatiutdanningen kan gi rett til at 40 pst. av basislånet gjøres om til utdanningsstipend både på grunnlag av beståtte studiepoeng og bestått grad. I det fjerde utdanningsåret har studentene bare rett til omgjøring på grunnlag av beståtte studiepoeng, som etter dagens regler utgjør 25 pst. omgjøring fra basislån til utdanningsstipend. Departementet viser i den sammenhengen til dette høringsnotatets [kapittel 3](#) med forslag om å øke andelen av basislånet som gjøres om til stipend basert på bestått grad til 25 pst. og å redusere andelen av basislånet som kan gjøres om til stipend basert på beståtte studiepoeng til 15 pst.

Utdanningsstøttereglene skal ikke være til hinder for at flere personer velger utdanning som gir den nødvendige kompetansen for å kunne jobbe som kvalifisert helse- og omsorgspersonell. Departementet anser det som urimelig at ikke hele utdanningsløpet som kreves for å få autorisasjon, inngår i gradsomgjøringen. Selv om de aktuelle gradsutdanningene innen helsefag og det påfølgende videreutdanningsåret ikke formelt inngår i én samlet grad, vurderer departementet at det er naturlig at hele utdanningsløpet som kreves for å få autorisasjon, skal gi samme rett til samme omgjøring.

Derfor foreslår departementet at studenter som består videreutdanning som er nødvendig for å få autorisasjon etter helsepersonelloven, skal kunne få gjort om basislån til utdanningsstipend for videreutdanningen etter samme regler som omgjøring av lån til stipend ved bestått grad.

4.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at studenter som har bestått en videreutdanning som et vilkår for å få autorisasjon etter helsepersonelloven, skal ha rett til å kunne få omgjort lån til stipend for både beståtte studiepoeng og bestått videreutdanning, på samme måte som ved andre videreutdanninger som er likestilt med grader som gir rett til omgjøring på grunnlag av bestått grad. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 78.

5 Endringer i retten til lån og stipend til trafikkflygerutdanning

5.1 Dagens regler

Trafikkflygerutdanning har flere særordninger i utdanningsstøttereguleringen. Hovedregelen er at det ikke blir gitt lån og stipend til trafikkflygerutdanning utenfor Norge. Det er gjort unntak for flygerutdanningen ved en offentlig høyskole eller et universitet i Norden, som i praksis gjelder ett lærested. I tillegg finnes en annen særordning som gir et utvidet lån til skolepenger til trafikkflygerutdanning i Norge. I studieåret 2024–2025 kan en student få inntil 428 346 kroner ut over det ordinære lånet til skolepenger i Norge. Dette lånet er på inntil 77 192 kroner i året og gjelder alle andre private utdanninger. Private flyskolestudenter kan få det utvidede lånet til trafikkflygerutdanning i inntil to år.

5.2 Departementets vurderinger og forslag

I [Prop. 1S \(2023–2024\) for Kunnskapsdepartementet](#) ble det varslet følgende: «Nær halvparten av dei som fekk meir enn 1 mill. kroner i gjeld etter studiar i Noreg i 2022, har teke privat trafikkflygarutdanning, og ein del har høg gjeld utan fullført utdanning. Denne utdanninga skil seg vesentleg frå anna utdanning ved at det er mogleg å få svært høge lån. Kunnskapsdepartementet vil vurdere innramminga av dette lånet fram mot 2025.»

Departementet har vurdert vilkårene som gjelder for retten til lån og stipend til trafikkflygerutdanning.

5.2.1 Geografiske avgrensninger

Lån og stipend til trafikkflygere er geografisk svært begrenset, hvor norske flygerutdanningstilbydere etter dagens regler får et klart fortrinn fremfor tilbydere av tilsvarende utdanning utenfor Norge. Regelen om at det ikke blir gitt lån og stipend til flygerutdanning utenfor Norge har tidligere vært begrunnet i mangelfull kvalitetssikring av slik utdanning og risikoen dette innebærer ved en særskilt kostbar utdanning. Flygerutdanning er i dag harmonisert innenfor EØS, slik at for eksempel utdanningspensum, eksamensordning, godkjenning av Approved Training Organisations (ATO) og kvalitetssikringen av disse, m.m. er regulert i det felleseuropeiske regelverket forordning 1178/2011. Alle organisasjoner som er godkjent som ATO, skal forholde seg til kravene i forordningen 1178/2011. Dette innebærer at det ikke skal være noen faglig eller annen vesentlig forskjell i flygerutdanning som er ATO-godkjent, uansett hvor ATO-en er lokalisert. En flygerkandidat i Norge med en utdanning fra en ATO i EØS, skal være sikret en utdanning som tilsvarer en utdanning fra en ATO i Norge.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette å oppheve gjeldende begrensninger for flygerutdanningen utenfor Norge, og at ATO-godkjent flygerutdanning som tas innenfor EØS, godkjennes for utdanningsstøtte etter gjeldende regler for lån og stipend til utdanning i utlandet. Til ATO-godkjent flygerutdanning i Norden gjelder reglene om at utdanningen skal være offentlig godkjent og gi rett til utdanningsstøtte i studielandet, og det kan gis lån til skolepenger som for studieåret 2024–2025 er inntil 77 192 kr. Til ATO-godkjent flygerutdanning utenfor Norden, skal utdanningen være likestilt med akkreditert norsk utdanning på bachelor- eller masternivå eller en akkreditert ph.d.-grad, og det er krav om at

utdanningen tas på fulltid og at hele utdanningen er stedbasert. Flygerutdanning utenfor EØS vil fremdeles ikke gi rett til lån og stipend, også i tilfeller hvor slik utdanning eller utdanningstilbyder er ATO-godkjent.

På lik linje med flygerutdanning ved en norsk ATO, vil det fremdeles gjelde krav til sertifisering for å ta i bruk flygerutdanningen. Slik som det er med all utdanning i utlandet, vil departementet understreke at selv om man får lån og stipend fra Lånekassen, er dette ingen garanti for at man vil få den nødvendige sertifiseringen for å få arbeid. Det kan også være tilleggskrav ut over utdanningen og sertifiseringen som enkelte arbeidsgivere stiller, f.eks. flere treningstimer enn det som inngår i utdanningen eller som kreves for sertifiseringen, som det ikke gis lån og stipend fra Lånekassen til å finansiere. Luftfartstilsynet fører heller ikke tilsyn med utenlandske tilbydere om implementering av EØS-kravene, da dette ansvaret ligger hos nasjonale luftfartstilsynsmyndigheter i det enkelte landet ATOen ligger i. Studenter har et ansvar for å sette seg godt inn i informasjonen som finnes om utdanningen og kravene som stilles for å få sertifisering som flyger etter endt utdanning², samt eventuelle tilleggskrav som arbeidsgivere kan stille ut over sertifiseringen.

5.2.2 Det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning i Norge

En annen ordning som gjelder kun for trafikkflygerutdanning er et utvidet skolepengelån til slike utdanninger i Norge. Det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning ble innført fra studieåret 2017–2018 og gjelder i praksis kun private flyfagskoleutdanninger siden den offentlige bachelorgraden i luftfart ved UiT i Bardufoss tilbyr gratis flygerutdanning. Bakgrunnen for å innføre lånet var en antagelse om at økte finansieringsmuligheter kunne bidra til å rekruttere fremtidige trafikkflygere i Norge. Departementets gjennomgang peker likevel på en negativ utvikling siden lånet ble innført, og at konsekvensene for den enkelte student er for alvorlige til å kunne fortsette med ordningen.

Etter at det utvidede skolepengelånet til trafikkflygere ble innført i 2017–2018, har det vært en betydelig nedgang i andelen studenter som fullfører flyfagskoleutdanninger. Antallet studenter er doblet, men under halvparten av studentene som begynner, fullfører en flyfagskoleutdanning. Flyfagskolene tilbyr flygerutdanninger som har en normert varighet på to år, samt helikopterflygerutdanninger som er normert til ett eller halvannet år. En betydelig andel av studentene ved flyfagskolene blir forsinket i utdanningen. Ved enkelte flyfagskoler har fullføringen på normert tid over flere år vært på 0 studenter, noe som innebærer at samtlige studenter som startet på utdanningen enten ble forsinket eller avbrøt utdanningen. I 2022 var fullføring på normert tid ved samtlige flyfagskoler så lav som 15 pst av studentene som var tatt opp, ifølge tall fra DBH-fagskole ved HK-dir. Tross noen færre studenter, falt dette tallet i 2023 ytterligere ned til 12 pst. Oversikt over fullføring de siste seks årene viser at pandemien ikke i seg selv kan begrunne at det store flertallet blir forsinket.

Når slik utdanning forutsetter særskilt høy egenbetaling fra studentene, utgjør forsinkelser store økonomiske konsekvenser for den enkelte, som regel i en størrelsesorden på flere hundre tusen kroner. I verste fall kan studentene ende med å avslutte utdanningen før de har oppnådd

---

² Se for eksempel: <https://luftfartstilsynet.no/aktorer/utdanning/pilot/>

en kvalifikasjon dersom lærestedet ikke leverer utdanningen innen den tiden akkrediteringen er gitt for og studentene er forespeilet ved studiestart. Uten en kvalifikasjon er det ikke mulig å få arbeid som flyger for å kunne betjene gjelden man opparbeider seg ved et særskilt stort lån.

Gjeldsproblematikken utløste gjennomgangen av ordningene for flygerutdanning. Gjennomsnittlig studiegjeld ved slutten av siste studieår med lån og stipend til flygerutdanning, er tredoblet mellom 2015 og 2022. Målt i 2022-kroner har den gjennomsnittlige gjelden for de som har tatt flygerutdanning økt med nær 722 000 kroner, fra om lag 352 800 kroner for de som avsluttet i 2015 til om lag 1 074 400 kroner for de som avsluttet i 2022. Det er ingen annen studentgruppe som har like mye gjeld: snittgjelden for flygerstudenter utgjør mer enn dobbelt så mye gjeld som andre studenter i Norge, og betydelig mer enn snittet for studenter i utlandet.

Snittgjelden på over én million kroner omfatter både studenter som har fullført, og det flertallet som ikke fullfører. Studenter som ikke fullfører, har pådratt seg stor gjeld uten å oppnå kompetansen som kreves for å kunne bli flyger. Gjeldsbelastningen er med andre ord høy både for søkerne som ikke klarer å fullføre utdanningen, og for de som klarer å fullføre. Ettersom det er langt flere i dag enn tidligere som får lån og stipend til flygerutdanning, og en større andel som nå ikke fullfører, er gjeldsbelastningen en utfordring som gjelder mange.

Selv for studenter som fullfører utdanningen, vil det være avgjørende å finne arbeid som flyger så raskt som mulig etter utdanningen for å betjene den særskilt høye gjelden. Data levert fra utdanning.no som samler registerdata fra SSB og Nav, viser likevel at så få som 17 pst. av de som fullfører en flyfagskoleutdanning, arbeider som flyger. Denne andelen er langt lavere dersom man også tar med alle som har begynt på en flygerutdanning og opparbeidet gjeld gjennom det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning.

På bakgrunn av disse opplysningene vurderer departementet at det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning i for stor grad har bidratt til betydelig risiko for tap av tid og penger for den enkelte student, og en stor gjeldsbyrde til staten. Premisset for et statlig subsidiert lån til utdanning er at studentene skal kunne få en utdanning som gjør det mulig å komme ut i arbeid, slik at det blir mulig å betale lånet tilbake. Rekrutteringseffekten som lånet skulle ha, er ikke tilstrekkelig for å kunne rettferdiggjøre de store konsekvensene som lånet innebærer for den enkelte og for samfunnet. Departementet vurderer at ordningen med det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning ikke har fungert etter hensikten og foreslår derfor at ordningen avvikles.

For å sikre forutberegnelighet for studenter som var i gang med en flygerutdanning senest våren 2025 med rett til lån og stipend, beholder disse retten til å gjennomføre utdanningen med det utvidede lånet, innenfor maksimalgrensen på to år for dette lånet. Nye studenter som starter flygerutdanning fra studieåret 2025–2026 vil ikke ha mulighet til å søke om det utvidede lånet til trafikkflygerutdanning. Disse studentene vil fremdeles kunne få ordinært lån til skolepenger i likhet med andre norske studenter som må betale skolepenger i Norge, dvs. inntil 77 192 kroner.

5.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å endre de geografiske avgrensningene for trafikkflygerutdanning slik at trafikkflygerutdanning i EØS godkjennes for utdanningsstøtte etter samme vilkår som for annen utdanning i utlandet. Trafikkflygerutdanning skal tas ved et lærested som er ATO-godkjent. Trafikkflygerutdanning ved et lærested som ikke er ATO-godkjent eller som er utenfor EØS, gir ikke rett til lån og stipend. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 35.

Departementet foreslår også å avvikle det utvidede skolepengelånet til trafikkflygerutdanning fra og med studieåret 2025–2026. Studenter som før studieåret 2025–2026 var i gang med en trafikkflygerutdanning med rett til lån og stipend, vil fortsatt kunne få det utvidede skolepengelånet til å fullføre utdanningen, innenfor maksimalgrensen på to år for dette lånet. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 86.

6 Regeltekniske forslag

6.1 Hva som regnes som fulltidsutdanning

6.1.1 Dagens regler

Utgangspunktet for beregning av lån og stipend i forskrift om utdanningsstøtte del 3 er at låne- og stipendbeløpene til universitet- og høyskoleutdanning, høyere yrkesfaglig utdanning, folkehøgskoleutdanning, videregående opplæring og forberedende opplæring for voksne, gjelder fulltidsutdanning. For søkere i slike utdanninger som studerer på deltid, beregnes låne- og stipendbeløpene ut fra prosentandelen av fulltidsutdanning som søkeren tar, angitt i antall studiepoeng, årstimer eller tilsvarende.

For universitets- og høyskoleutdanning og høyere yrkesfaglig utdanning regner Lånekassen 30 studiepoeng per semester som fulltidsutdanning. Etter Lånekassens praksis har en søker i videregående opplæring og som tar fag på utdanningsprogrammet studiespesialisering, rett til lån og stipend til fulltidsutdanning hvis søkeren tar fag som tilsvarer 840 årstimer. En søker som tar fag på andre utdanningsprogram enn studiespesialisering, har rett til lån og stipend til fulltidsutdanning hvis søkeren tar fag som tilsvarer 980 årstimer. Det samme gjelder for utdanning som følger offentlig godkjente læreplaner for videregående opplæring og som fører frem til privatisteksamen.

Antall studiepoeng, årstimer eller tilsvarende som søkeren har bestått, har også betydning for beregningen av hvor stor andel av søkerens basislån som kan gjøres om til utdanningsstipend, og i vurderingen av om søkeren er blitt for mye forsinket i utdanningen til å få mer lån og stipend. Søkere som tar flere studiepoeng eller årstimer enn det de har fått lån og stipend for, eller som består opplæring uten å få lån og stipend, kan få omgjøring av lån til stipend for tidligere perioder som de ikke har fått omgjøring for, eller bruke for senere perioder. Søkere kan også bruke bestått utdanning som de ikke har fått lån og stipend til, til å hente inn eventuell forsinkelse i tidligere eller senere utdanning som de tar med lån og stipend.

Som oppfølging av Meld. St. 16 (2015–2016) *Fra utenforskap til ny sjanse - Samordnet innsats for voksnes læring* er det gjennomført et forsøk med modulstrukturerte læreplaner for yrkesfag. Målet var å undersøke om opplæringen kunne organiseres på en annen måte. Modulstrukturerte læreplaner har ingen årstimer; den fastsatte fag- og timefordelingen ble forlatt, og opplæringen ble innrettet etter læringsutbyttet og sluttkompetansen deltakeren eller lærlingen skal ha. Fordi det ikke finnes årstimer, har modulstrukturert opplæring i forsøket blitt behandlet som fulltidsutdanning ved beregning av lån og stipend i Lånekassen. Dette innebærer at fullt lån og stipend har blitt gitt fra den datoen deltakerne startet til den datoen deltakerne sluttet. Ved avbrudd har lærestedene måtte melde inn til Lånekassen slik at månedlige utbetalinger ble stoppet. Omgjøring av basislån til utdanningsstipend har blitt gjort etter at hele opplæringsløpet var ferdig.

Fra august 2024 er modulstrukturering hovedmodell for videregående opplæring og 13 lærefag skal tilbys som moduler for voksne i videregående opplæring, jf. ny opplæringslov. Dette innebærer at nye modulstrukturerte læreplaner for voksne erstattet tidligere læreplaner for de 13 lærefagene og tidligere læreplaner for forberedende opplæring for voksne (FOV). Det er ingen fag- og timefordeling i de modulstrukturerte læreplanene, og det er heller ingen standardisert varighet på modulene. I øvrige lærefag og i studieforberedende utdanningsprogram skal det brukes eksisterende læreplaner med tilhørende fastsatt fag- og timefordeling.

Opplæringsforskriften har overgangsordninger for deltakere i opplæring for voksne som har fulgt Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. Før skoleåret 2025–2026 kan det være søkere som fremdeles følger læreplaner i yrkesfaglig videregående opplæring etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020, og som fortsetter opplæringen etter dette læreplanverket.

6.2 Departementets vurderinger

Utdanningsstøtteordningene er basert på at utdanning har en fastlagt varighet i tid, og at det finnes et mål for hva som regnes som fulltidsutdanning. Lån og stipend blir avkortet ved deltidsutdanning fordi utdanningsstøtten bare skal bidra til å dekke den tiden man er i utdanning, og ikke andre gjøremål. Det er lagt til rette for å jobbe ved siden av utdanningen ved at stipend behøvsprøves mot arbeidsinntekt. Forvaltningen av utdanningsstøtteordningen er basert på standardiserte og langvarige utdanningsløp.

Med økende fleksibilitet i utdanningene og større omfang av deltidsutdanning i kombinasjon med jobb, vurderer departementet at det bør stå i forskriften hva som regnes som fulltidsutdanning i utdanninger som typisk tas på deltid. Beregningsgrunnlaget for Lånekassens vedtak om avkortning av låne- og stipendbeløpet for slike utdanninger bør være regulert, slik at det er forutsigbart, og søkerne kan orientere seg om og etterprøve grunnlaget for vedtaket. Departementet foreslår derfor at gjeldende praksis for hva som regnes som fulltidsutdanning i høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og videregående opplæring som ikke er modulstrukturert, tas inn i forskriften.

Modulstrukturering av læreplanene for videregående opplæring innebærer en ny organisering av opplæringen i løp som hverken er standardiserte eller langvarige. Modulstrukturerte

læreplaner har som nevnt ikke årstimer eller annen fastsatt varighet eller omfang av opplæringen. Dette betyr at det ikke finnes noe å regne en deltidsprosent ut fra. Ettersom dette skiller seg fra hva som har vært vanlig måte å beregne lån og stipend til videregående opplæring på, er det behov for å presisere hvordan modulstrukturert videregående opplæring skal behandles når det gjelder utdanningsstøtte.

Departementet foreslår at gjeldende praksis ved beregning av lån og stipend til modulstrukturert opplæring, presiseres i utdanningsstøtteregelverket. På den måten blir det klart for alle som tar modulstrukturert opplæring at dette regnes som fulltidsutdanning med en individuell startdato til en sluttdato ut fra hvor lenge deltakeren er i opplæring. Innenfor disse datoene regnes opplæringen som fulltidsutdanning, og start- og sluttdato blir mål for omfang av opplæringen i utdanningsstøttesammenheng. Deltakeren får utbetalt lån og stipend beregnet per dag i denne perioden. Å regne modulstrukturert opplæring som fulltidsutdanning innenfor en startdato og en sluttdato er hjemlet innenfor gjeldende regelverk, jf. at forslaget er en videreføring av praksis under forsøksordningen og erstatter tidligere opplæring etter årstimer.

Lærefag som ikke er modulstrukturerte samt studieforbereende utdanningsprogram skal fortsatt regnes som fulltidsutdanning eller deltidsutdanning basert på årstimetallet. Ved deltidsutdanning blir lån og stipend avkortet i henhold til den prosentandelen av fulltidsutdanning som søkeren tar, jf. høringsnotatets [kapittel 2](#).

Departementet foreslår også å presisere at fordi modulstrukturert opplæring for voksne regnes som fulltidsutdanning for perioden der søkeren både får utdanningsstøtte og har fulgt undervisningen, vil søkeren kunne få omgjøring av lån til stipend for samme periode, basert på fulltidsutdanning. Siden søkere som tar forberedende opplæring for voksne eller modulstrukturert videregående hverken har faste årstimer eller fast normert varighet, er det ingen grunnlag for å spare opp resultater for å få omgjort lån til stipend for tidligere eller senere perioder.

Ved avbrutt opplæring, vil søkeren få omgjøring av lån til stipend frem til den datoen søkeren sluttet å følge undervisningen. Siden søkeren får lån og stipend etter individuell start- og sluttdato for opplæringen sin, er det ikke grunnlag for å regne søkeren som forsinket ved endringer, så lenge søkeren følger undervisningen. Søkere som tar annen videregående opplæring enn modulstrukturert, skal fortsatt få omgjøring av lån til stipend ut fra antallet fag og årstimer som er bestått. Forslaget endrer heller ikke gjeldende ramme på inntil fire år med lån og stipend til søkere som tar forberedende opplæring for voksne (FOV).

6.2.1 Departementets forslag

Departementet foreslår å ta inn i forskriften gjeldende praksis for hva som regnes som fulltidsutdanning i høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og videregående opplæring som ikke er modulstrukturert. Departementet foreslår også å regulere at forberedende og videregående opplæring for voksne som følger modulstrukturerte læreplaner, regnes som fulltidsutdanning. Dette påvirker beregning av lån og stipend og omgjøring av basislån. Departementet foreslår videre at omgjøringen baseres på at lærestedene rapporterer

til Lånekassen etter hvert studieår søkeren har fulgt undervisningen. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte §§ 75 og 77.

6.3 Lån og stipend til utdanning i sørsamisk i utlandet

6.3.1 Dagens regler

Retten til lån og stipend til utdanning i utlandet gjelder utdanninger som er på fulltid og som er *stedbaserte* som vil si at utdanningen foregår fysisk på lærestedet. Det gis som hovedregel ikke lån og stipend til utdanning i utlandet når utdanningen bare foregår på nett, eller der nettutdanning er kombinert med samlinger ved lærestedet. Fra studieåret 2024–2025 ble det innført et unntak fra kravet om at en utdanning i sørsamisk i utlandet skal være på fulltid for å få lån og stipend. Intensjonen med endringen i 2024–2025 var å sikre at det er mulig å få lån og stipend til å ta sørsamisk utdanning i utlandet.

6.3.2 Departementets vurderinger

Endringene i 2024–2025 handlet om at sørsamisk står på UNESCOs liste over truede språk, og at utdanningstilbudet i Norge for dette språket er svært begrenset. Meld. St. 13 (2022–2023) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv* påpeker at det norske samfunnet har behov for å styrke kompetansen i sørsamisk, spesielt innenfor barnehage, skole og offentlig tjenesteyting. Derfor skulle utdanningsstøtteordningen tilpasses slik at det ville være mulig å få lån og stipend til å ta i bruk de sørsamiske utdanningstilbudene som finnes, uavhengig av om de var i Norge eller i utlandet. Forslaget kan også begrunnes ut fra et overordnet nordisk samepolitisk perspektiv, og et generelt ønske om å redusere grensehindre mellom nordiske land.

Departementet har blitt gjort kjent med at flere utdanninger i sørsamisk i utlandet, i tillegg til å være deltidsutdanninger, tilbys kun nett- og samlingsbasert. Forskriftsendringen fra 2024–2025 om å åpne for at deltidsutdanningene i sørsamisk i utlandet skulle gi rett til lån og stipend, var dermed ikke tilstrekkelig for å oppfylle hensikten om å gi lån og stipend til sørsamisk utdanning i utlandet. Departementet foreslår derfor at regelverket endres i tråd med intensjonen om å gjøre det mulig å ta sørsamisk utdanning i utlandet, slik at all sørsamisk utdanning i utlandet gir rett til lån og stipend, så lenge de øvrige kravene i forskriften er oppfylt.

6.3.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å gjøre unntak fra kravet om at utdanning i utlandet må være stedbasert for utdanning i sørsamisk språk. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 25.

6.4 Stipend til videregående opplæring i land utenfor Norden ved opptak gjennom United World College

6.4.1 Dagens regler

Videregående opplæring i land utenfor Norden gir i enkelte sammenhenger rett til lån og stipend etter forskrift om utdanningsstøtte § 32, blant annet når søkeren er tatt opp til utdanning ved United World College (UWC) gjennom Direktoratet for høyere utdanning og

kompetanse (HK-dir). Opptak til slik utdanningen i land utenfor Norden skjer i dag gjennom en prosess der HK-dir er ansvarlig for nominering og søknadsbehandling, og det tas opp 40 elever i året. Arbeidsdeling mellom HK-dir og UWC er regulert gjennom en avtale.

6.4.2 Departementets vurderinger

Departementet har besluttet at HK-dir ikke lenger skal behandle søknader om opptak til UWC-skoler utenfor Norden, men at UWC skal gjøre dette selv, slik det foregår i andre land. HK-dir vil fortsette å forvalte tilskudd til ordningen, og det er ikke lagt opp til endring i antall elever som tas opp.

6.4.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å videreføre retten til å få lån og stipend til videregående opplæring i regi av United World College, også når opptak ikke lenger skjer gjennom Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 32 bokstav b.

6.5 Behovsprøving av stipendordninger etter del 3 mot *brutto* person- og kapitalinntekt

6.5.1 Dagens regler

Stipendordningene etter forskrift om utdanningsstøtte del 3 blir behovsprøvet mot søkerens brutto person- og kapitalinntekt, trygde- og pensjonsytelser og formue. Dette omfatter omgjøringen fra basislån til utdanningsstipend, barnestipend³, flyktningstipend og tilleggsstipend til søkere med nedsatt funksjonsevne. Behovsprøvingen tar utgangspunkt i opplysninger fra skattemyndighetene etter at skatteoppgjøret er klart. Omgjøring påvirker dermed ikke søkerens utbetalte beløp eller likviditet, men er avgjørende for hvor mye lån som gjøres om til stipend, og dermed hvor mye gjeld søkeren sitter igjen med i etterkant.

Forskrift om utdanningsstøtte og forskrift om tilbakebetaling av utdanningslån bruker begrepet «person- og kapitalinntekt», hvor det er bruttoinntektene som blir lagt til grunn. Bruttoinntekter utgjør den enkeltes samlede inntekter uten hensyn til fradrag, uavhengig av hvilket fradrag som er gitt. Enkelte inntekter er unntatt etter forskrift om utdanningsstøtte § 98 siste ledd bokstav a til e, og regnes *ikke* med i behovsprøving mot brutto person- og kapitalinntekt, eksempelvis renteinntekter fra Boligsparing for ungdom og erstatnings- og forsikringsutbetaling som følge av kritisk sykdom eller personskade på søkeren eller søkerens ektefelle.

Fordi behovsprøvingen skjer mot brutto kapitalinntekt, betyr det at det ikke tas hensyn for eksempel til eventuelle utgifter ved utleie eller tap ved salg av aksjer. Kapitalinntekter som blir regnet med i Lånekassens behovsprøving mot brutto person- og kapitalinntekt, kan for eksempel være:

- renter av bankinnskudd

---

³ Barnestipend blir også behovsprøvet mot ektefelle/samboer med felles barn sin brutto person- og kapitalinntekt etter [forskrift om utdanningsstøtte § 101](#).

- aksjeutbytte
- gevinst ved salg av aksjer
- returprovisjoner
- gevinst ved salg og annen inntekt av verdipapirfond, bl.a. virtuelle eiendeler/kryptovaluta
- inntekt ved utleie
- gevinst ved salg av bolig, tomt og annen fast eiendom
- renteinntekter på erstatnings- og forsikringsutbetalinger

6.5.2 Departementets vurderinger

I [sak 2023/2751](#) om behovsprøving av utdanningsstipend mot person- og kapitalinntekter konkluderte Sivilombudet med at det blant annet var behov for å tydeliggjøre Lånekassens praksis overfor egne kunder, samt presisere og grunngi praksisen i regelverket. Saken Sivilombudet behandlet, dreide seg om en klage i en sak hvor klageren hadde solgt aksjer med både gevinst og tap. Fradrag for tap ved salg av aksjer anses ikke å være inntekt og ble ikke hensyntatt i behovsprøving mot søkerens person- og kapitalinntekt. Gevinstene fra salg av aksjer ble regnet som inntekt i behovsprøvingen. Søkeren hadde inntekter som oversteg grensene for person- og kapitalinntekt og fikk dermed mindre lån omgjort etter forskrift om utdanningsstøtte § 76.

Omgjøringsordningen som er regulert i forskriftens del 3 er bygget på et basislån der deler av basislånet kan gjøres om til utdanningsstipend ved behovsprøvingen som skjer etter skatteoppgjøret er klart. Ordningen påvirker ikke studentenes likviditet under utdanning, men påvirker hvor mye som skal betales tilbake etter endt utdanning. På denne måten anses omgjøringsordningen mer tilsvarende en ettergivelsesordning. Søkerens inntekter kan innebære at mindre av lånet blir avskrevet og mer av lånet blir stående som gjeld når søkeren er ferdig med utdanningen. Derfor skal behovsprøvingen også legge vekt på hvilke forutsetninger søkeren vil kunne ha for å nedbetale lånet etter endt utdanning. Det er etter departementets mening rimelig å legge til grunn at en person med kapitalinntekt over de gitte grensene, uavhengig av de skattemessige fradragene, vil ha bedre forutsetning for å nedbetale utdanningslån enn en person som ikke har kapitalinntekter. Det er derfor bruttoinntekten som legges til grunn i behovsprøving mot «person- og kapitalinntekt». Fradrag og andre skattetekniske grep, slik som skattetekniske oppjusteringer, regnes ikke som inntekt, og blir dermed ikke tatt med i behovsprøvingen. Skatteoppgjørets «alminnelig inntekt» er beregnet etter eventuelle fradrag, og er dermed ikke lagt til grunn i behovsprøvingen.

Departementet foreslår med dette å presisere dagens praksis i ordlyden i forskrift om utdanningsstøtte §§ 97, 98 og 101, at det er brutto kapitalinntekt som legges til grunn ved behovsprøvingen. Lånekassen vil også tydeliggjøre praksis om hva behovsprøving mot bruttoinntekt innebærer både på sine nettsider og i annen kommunikasjon overfor kundene sine.

6.5.3 Departementets forslag

Kunnskapsdepartementet foreslår å presisere i forskriften at det er brutto kapitalinntekt som legges til grunn ved behovsprøvingen av stipend etter forskrift om utdanningsstøtte del 3. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte §§ 97, 98 og 101.

6.6 Presisering av vilkårene for tilleggsstipend ved nedsatt funksjonsevne

6.6.1 Dagens regler

Voksne søkere som ikke kan ha lønnet arbeid ved siden av utdanningen på grunn av nedsatt funksjonsevne, har rett til et tilleggsstipend. I studieåret 2024–2025 utgjør tilleggsstipendet 4 443 kroner per måned. Tilleggsstipendet gis per semester, og blir behovsprøvet mot søkerens person- og kapitalinntekt og formue.

Ordningen forutsetter at den nedsatte funksjonsevnen påvirker søkerens studiesituasjon i betydelig grad, slik at søkeren ikke ville klare å opprettholde normal studieprogresjon i stipendperioden hvis søkeren skulle arbeide ved siden av utdanningen. Det betyr at den nedsatte funksjonsevnen er varig eller langvarig. Tilleggsstipendet og andre lån og stipend kan gis også for sommermånedene når den nedsatte funksjonsevnen fører til at søkeren ikke kan ta eller få arbeid i sommerferien.

Søkeren kan ikke ha arbeidsinntekt i stipendperioden. Med stipendperioden menes det semesteret stipendet er tildelt for. Dersom søkeren har arbeidsinntekt i stipendperioden, faller retten til stipendet bort for hele semesteret. Semesterperiodene er avgrenset som følger i forskriftens § 2 bokstav d og e: Med semester menes både høstsemester, som er periode med lån og stipend fra 16. august til 15. januar, og vårsemester, som er periode med lån og stipend fra 16. januar til 15. juni. For utdanning i utlandet gjelder egne semesterperioder.

6.6.2 Departementets vurderinger

I [sak 2024/312](#) uttalte Sivilombudet seg om tolkningen av regelverket for tilleggsstipendordningen ved nedsatt funksjonsevne. Saken gjaldt både forståelsen av å «ha lønnet arbeid» og «arbeidsinntekt», og vedtak om omgjøring av tilleggsstipend til lån bakover i tid.

Departementet har tidligere avklart med Lånekassen at frivillige verv som eventuelt gir inntekt, faller utenfor forståelsen av å «ha lønnet arbeid» i forskriftens forstand. Med utgangspunkt i saken Sivilombudet har uttalt seg om, mener departementet at «lønnet arbeid» bør kreve en tettere tilknytning til arbeidsgiver enn opplæringssituasjoner der man ikke har påbegynt et arbeidsforhold. Det er hvorvidt søkeren har påbegynt arbeidsforholdet eller ikke som er vesentlig for vurderingen av arbeidsinntekten. Videre skal arbeidsforholdet være av en viss varighet for å kunne regnes som arbeid ved siden av utdanningen. Arbeidsavtalen skal gjelde et fastsatt antall dager eller timer over noen uker. Etter departementets vurdering skal ikke en situasjon med opplæring eller prøvevakter der man ikke har påbegynt et arbeidsforhold, anses som et arbeidsforhold med en arbeidsgiver som medfører at vedkommende har «lønnet arbeid». Inntekt som stammer fra begrensede prøvevakter av

denne typen skal dermed ikke regnes som arbeidsinntekt. På bakgrunn av Sivilombudets uttalelse vurderer departementet at vilkåret om at søkeren ikke kan ha arbeidsinntekt i stipendperioden fungerer unødig avgrensende. Departementet foreslår å omformulere slik at inntekt fra lønnet arbeid ikke omfatter inntekt fra frivillige verv eller fra prøvevakter eller annen rekruttering til en stilling før arbeidsforholdet er påbegynt.

Tilleggsstipendordningen er ment for personer der nedsatt funksjonsevne påvirker studiesituasjonen i betydelig grad, slik at stipendsøkeren bruker vesentlig mer tid på å studere enn en student uten nedsatt funksjonsevne i samme utdanning. Den nedsatte funksjonsevnes påvirkning på studiesituasjonen skal dermed være i mer enn noen måneder, og være direkte knyttet til hvordan utdanningen i det enkelte semesteret er lagt opp. Dersom en student likevel tar seg arbeid i kombinasjon med utdanningen, vil vilkåret om betydelig påvirkning av studiesituasjonen ikke være oppfylt, og studenten mister retten til tilleggsstipendet for hele semesteret.

Lånekassen er et masseforvaltningsorgan, og hensynet til et enkelt regelverk uten vanskelige grensedragninger veier derfor tungt. I tråd med Sivilombudets uttalelse i sak 2024/312 mener Kunnskapsdepartementet at regelverket bør presiseres, slik at det blir enklere å praktisere i henhold til intensjonen. Departementet foreslår at konsekvensene av at retten til tilleggsstipendet bortfaller i stipendperioden, skal tydeliggjøres i forskriften. Departementet foreslår å regulere at når retten til tilleggsstipendet bortfaller i løpet av stipendperioden, gjelder bortfallet for hele perioden, altså semesteret.

6.6.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å presisere at retten til tilleggsstipendet faller bort for hele semesteret dersom søkeren tar lønnet arbeid i løpet av semesteret, og at begrenset arbeid i forbindelse med prøvevakter eller annen rekruttering til en stilling, før et arbeidsforhold er påbegynt, ikke hindrer tilleggsstipend. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 83.

6.7 Presisere at stipendbasert ordning til videregående opplæring gjelder fra søkeren fyller 16 år

6.7.1 Dagens regler og departementets vurderinger

Frem til aldersskillet i forskrift om utdanningsstøtte ble innført i studieåret 2024–2025, var skillet mellom stipendbasert utdanningsstøtte og lånebasert utdanningsstøtte til videregående opplæring basert på hvorvidt søkeren hadde ungdomsrett til videregående opplæring etter tidligere opplæringslov § 3-1. Elever fikk ungdomsretten etter fullført grunnskole eller tilsvarende i utlandet og den gjaldt ut det skoleåret som begynte det året eleven fylte 24 år. Stipendbasert utdanningsstøtte gikk til elever som hadde ungdomsrett, mens den lånebaserte ordningen i forskriftens Del 3 gjaldt alle andre søkere, også elever i videregående opplæring som ikke hadde ungdomsrett. Stipendbasert utdanningsstøtte ble også gitt til voksne med rett til grunnskoleopplæring frem til 24 år.

Reguleringen etter ungdomsretten satte frem til 2024 bestemte aldersgrenser for stipendbasert utdanningsstøtte. Den nye opplæringsloven har gått bort fra ungdomsretten, og retten til videregående opplæring er nå utvidet. Det var derfor behov for å endre avgrensningene for stipendbasert utdanningsstøtte i *forskrift om utdanningsstøtte*, uten å vise til regelverk etter opplæringsloven. Fra studieåret 2024–2025 ble det derfor innført en aldersgrense på 21 år for dette skillet⁴.

Etter overgangen fra henvisning til ungdomsretten til definert aldersskille, viser derimot ordlyden i forskrift om utdanningsstøtte § 1 andre ledd ikke lenger til en nedre aldersgrense for stipendbasert utdanningsstøtte som ungdomsretten inneholdt. Da ungdomsretten ble erstattet av aldersgrensen for stipendbasert utdanningsstøtte, var det ikke intensjonen at den nedre aldersgrensen skulle fjernes. Siden ungdomsretten ikke lenger kan benyttes som nedre aldersgrense, foreslår departementet å sette 16 år som minstealder for stipendbasert utdanningsstøtte, som skal tilsvare den tidligere ungdomsrettens nedre aldersgrense. Det vil si at søkeren skal ha fylt 16 år i det kalenderåret opplæringen starter. Endringen er en videreføring av tidligere praksis og skal ikke medføre endrede rettigheter.

6.7.2 Departementets forslag

Departementet foreslår å tydeliggjøre at rett til lån og stipend etter forskrift om utdanningsstøtte del 2 forutsetter at søkeren har fylt 16 år i det kalenderåret opplæringen starter. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til endring i forskrift om utdanningsstøtte § 1 andre ledd.

6.8 Bortfall av vedtak om lån og stipend

6.8.1 Dagens regler

Når Lånekassen har behandlet en søknad om lån og stipend, fatter Lånekassen et vedtak som etablerer den retten søkeren har til lån og stipend etter utdanningsstøtteregelverket. Søkeren får tilsendt vedtaket om utdanningsstøtte når søknaden er behandlet. Samtidig får søkeren tilsendt en avtale om utdanningsstøtte som søkeren skal signere før utbetalingen av lån og stipend kan starte. Søkeren skal i en del tilfeller også sende inn et gyldig kontonummer slik at støtten faktisk kan utbetales. For søkere som ikke kan få konto i norsk bank, finnes det en utbetalingsløsning med kontantkort.

Finansavtaleforskriften kapittel 7 bestemmer hvilke deler av finansavtaleloven som gjelder for kredittavtaler som inngås med Lånekassen og for Lånekassens virksomhet. Kravet i finansavtaleloven § 3-9 om at kredittavtale skal inngås skriftlig og være signert hvis kunden er forbruker, gjelder for avtale om utdanningslån. Kravene til avtalens innhold går frem av finansavtaleforskriftens § 7-3 første ledd. Det går blant annet frem at dersom det settes en akseptfrist, skal Lånekassen opplyse om dette i god tid før det inngås avtale, jf. § 7-3 første ledd nr. 3.

I vedtaket opplyser Lånekassen om fristen for å signere avtalen og sende inn kontonummer (akseptfrist). Dersom dette ikke er gjort innen fastsatt frist, faller vedtaket om tildelt

---

⁴ [Høring forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte og forskrift om endring i forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge - regjeringen.no](#)

utdanningsstøtte bort. Dersom fristen for å signere og sende inn kontonummer er gått ut, men studieåret eller kurset ennå ikke er avsluttet, vil Lånekassen ved henvendelse fra søkeren gjenopprette vedtaket og sette en ny frist for signering og innsendelse av kontonummer. Dersom studieåret eller kurset er avsluttet, blir vedtaket ikke gjenopprettet. Endelig frist for å signere avtalen om utdanningsstøtte og sende inn kontonummer er dermed innen studieåret eller kurset er avsluttet. På grunn av søknadsfrister vil det heller ikke være aktuelt for søker å sende en ny søknad for perioden.

Forskrift om utdanningsstøtte § 42 tredje ledd bestemmer også at en søker som sender inn opplysninger etter at perioden som søkeren kan få lån og stipend for er avsluttet, ikke har rett til en ny behandling av søknaden, og søkeren har heller ikke rett til å få utbetalt lån og stipend.

6.8.2 Departementets vurderinger

Bakgrunnen for at vedtaket faller bort ved manglende signering, er at lån og stipend til utdanning skal utbetales til søkere mens de er under utdanning det enkelte studieår, til dekning av livsopphold og utgifter som påløper i perioden. Uten bortfall av vedtaket ved manglende signering og eventuelt innsendelse av kontonummer, ville vedtaket om utdanningsstøtte bli stående selv om lån og stipend ikke ble utbetalt, og en søker ville kunne kreve utbetaling av utdanningsstøtte for perioder bakover i tid uten tidsbegrensning. I tillegg vil dette føre til at tildelingen, selv om den ikke er utbetalt, teller med i den øvre grensen for antall studiepoeng eller år det kan gis utdanningsstøtte til etter forskrift om utdanningsstøtte § 70.

Frem til studieåret 2020–2021 inneholdt forskrift om utdanningsstøtte bestemmelser om avtalen om utdanningsstøtte, frist for signering og innsending av kontonummer, og konsekvenser av at fristen ikke ble overholdt. Se for eksempel forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for 2019–2020 §§ 11-1 og 11-4. Bestemmelsene ble ikke videreført ved en større revisjon av forskriften fra og med 2020–2021, etter en vurdering av at innholdet dels fulgte av andre regelverk og dels gjaldt forhold som ikke var av forskrifts art.

Det følger som omtalt over av finansavtaleregulverket at Lånekassen kan sette en akseptfrist for inngåelse av kredittavtalen, det vil si avtalen om utdanningsstøtte. Når det kan settes en slik akseptfrist, er en naturlig følge av en oversitting av akseptfristen at avtalen faller bort. Samtidig er den enkelte søkers rett til utdanningsstøtte etter utdanningsstøtteregulverket etablert gjennom et enkeltvedtak om utdanningsstøtte, som er fattet på bakgrunn av rettighetsbestemmelser i utdanningsstøtteloven med tilhørende forskrifter. Når manglende signering av avtalen om utdanningsstøtte også fører til at vedtaket om lån og stipend faller bort, kan det stilles spørsmål ved om denne konsekvensen går klart nok frem av regelverket.

Bortfall av vedtak kan inntreffe der det er angitt i regelverket som ligger til grunn for vedtaket når eller på hvilke konkrete vilkår vedtaket opphører å gjelde. Typiske eksempler på bortfall er tidsbegrensninger eller passivitetsbestemmelser. Bortfall av vedtak skiller seg fra omgjøring av vedtak ved at bortfall ikke krever et særskilt vedtak fra forvaltningen.

Departementet foreslår å regulere klart i forskrift at vedtaket om lån og stipend faller bort ved manglende signering av avtale og eventuelt innsending av kontonummer eller annen

informasjon som er nødvendig for å gjennomføre utbetalingen. Annen informasjon som er nødvendig for å gjennomføre utbetalingen vil være aktuelt for søkere som ikke kan få konto i norsk bank, der det i dag finnes en utbetalingsløsning med kontantkort.

I vedtaket som søkeren får tilsendt vil det gå frem hvilken periode lån og stipend er gitt for. Fristen for å sende inn signert avtale og eventuelt kontonummer foreslås å være innen denne perioden er avsluttet. Oversittet frist innebærer at vedtaket faller bort, noe som betyr at søkeren ikke lenger kan få lån og stipend etter vedtaket.

Det kan tenkes tilfeller der det ikke var mulig for søkeren å signere avtalen eller sende inn kontonummer eller nødvendig informasjon innen den endelige fristen. I slike tilfeller bør det være adgang for Lånekassen til å gjøre unntak fra fristen. Søkeren skal i tilfelle signere avtalen og sende inn kontonummer innen den fristen som Lånekassen setter. Dersom den nye fristen ikke overholdes, skal dette ha samme konsekvenser som ved oversittet frist etter første ledd.

6.8.3 Departementets forslag

Departementet foreslår å regulere at vedtak om lån og stipend bortfaller dersom søkeren er bedt om å sende inn signert avtale om utdanningsstøtte, kontonummer eller annen informasjon som er nødvendig for utbetalingen, og dette ikke er mottatt i Lånekassen innen perioden det ble tildelt lån og stipend for er avsluttet. Det foreslås også en adgang til unntak fra fristen dersom det ikke var mulig for søkeren å overholde fristen. Departementet vil også foreslå samme regulering i ny forskrift om kompetanselån. Se [kapittel 7.1](#) for forslag til ny forskrift om utdanningsstøtte § 44 a.

6.9 Hva som regnes som etatsopplæring og bedriftsintern opplæring

6.9.1 Dagens regler

Etter forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge § 5 bokstav b kan etatsopplæring eller bedriftsintern opplæring ikke godkjennes for utdanningsstøtte. Begrensningen for etatsopplæring har vært i regelverket for utdanningsstøtte siden 1974–1975, og siden studieåret 1998–1999 for bedriftsintern opplæring.

Etatsopplæring regnes som opplæring (på alle nivå og som både grunn- og videreutdanning) som etater gir til ansatte. En *etat* er en enhet innenfor det statlige og kommunale forvaltningsapparatet. Tidligere gav mange store offentlige etater, som det tidligere Postverket, en lønnet grunnutdanning i egen regi for å kvalifisere til et yrke. I dag har formell utdanning som er åpen for alle, for eksempel fullført videregående opplæring, overtatt som rekrutteringsgrunnlag for mange arbeidsplasser⁵.

Noen statlige virksomheter tilbyr fortsatt grunnutdanning som etatsopplæring, for eksempel Kriminalomsorgen som utdanner fengselsbetjenter gjennom en lønnet bachelorutdanning og høgskolekandidat ved Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter KRUS. Tollere

---

⁵ [Store norske leksikon \(2005–2007\): etatsopplæring i Store norske leksikon](#)

utdannes nå ved Universitetet i Stavanger i en ordinær bachelorgrad, der studentene ikke lenger er ansatt i Tolletaten under utdanningen og dermed heller ikke får lønn under utdanning.

Typiske kjennetegn ved etatsopplæring og bedriftsintern opplæring, er at opplæringen blir gitt for å dekke kompetansebehov i en bestemt etat eller en bestemt virksomhet. Opplæringen er ikke åpen for ordinære studenter uten tilknytning til denne arbeidsgiveren.

6.9.2 Departementets vurderinger og forslag

Begrepene etatsopplæring og bedriftsintern opplæring har ikke vært definert i utdanningsstøtteregelverket. Det finnes heller ikke definisjoner i annet regelverk som gir en entydig forklaring på hvilke utdanninger som kan omfattes av begrepene. Begrepene kan oppfattes som til dels foreldede, med endret betydning over tid. Utdanningslandskapet har også endret seg over tid, ved at det er blitt mer vanlig at grunnutdanning som kvalifiserer for et yrke tilbys i det formelle utdanningssystemet. For lærestedene og for søkerne kan det derfor være vanskelig ut fra dagens regelverk å forstå hvilke utdanninger som regnes som etatsopplæring og bedriftsintern opplæring og som dermed ikke gir rett til lån og stipend fra Lånekassen

I forbindelse med forslag til ny låneordning for arbeidslivet (kompetanselån), er det behov for å klargjøre reglene som begrenser tilgangen til utdanningsstøtte for personer som tar utdanning mens de er ansatt i en virksomhet som kvalifiserer til et bestemt yrke (etatsopplæring) eller intern utdanning i bedriften arrangert av arbeidsgiver (bedriftsintern opplæring) (Se eget høringsnotat i samme hørings sak om forslag til regulering av kompetanselån). Slik utdanning faller utenfor utdanningsstøtteordningen, inkludert den nye ordningen med kompetanselån, fordi dette er kompetanseheving hos egne ansatte som arbeidsgiver har ansvaret for å finansiere.

Bedrifter og offentlige virksomheter kan ønske å kvalifisere egne ansatte gjennom å kjøpe skreddersydde opplæringstjenester fra utdanningsinstitusjoner som er regulert av en utdanningslov, for eksempel universiteter og høyskoler. Da får bedriften utdanning som er laget for bedriftens kompetansebehov. Studietilbud som tilbys som oppdrag mot vederlag og som ikke er rettet mot enkeltstudenter, jf. forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler § 1-2, regnes som bedriftsintern opplæring i utdanningsstøtteregelverkets forstand dersom alle studentene jobber i samme virksomhet. Utdanningen er finansiert av bedrift eller virksomhet til bruk for egne ansatte. Dette er ikke det samme som at arbeidsgiveren kjøper eller finansierer en enkelt studie plass. Studentene arbeider alle på samme sted, og tas ikke opp på selvstendig grunnlag⁶.

Oppdragsutdanning rettet mot yrkesgrupper eller enkeltpersoner som ikke er tilknyttet samme arbeidsgiver regnes ikke som bedriftsintern opplæring i utdanningsstøtteordningen. Det innebærer at kurs gjennom arbeidsmarkedstiltak fra Nav (arbeids- og velferdsetaten) der hele kurs eller enkelt plasser anskaffes til Navs brukere, ikke regnes som bedriftsintern opplæring. For eksempel vil heller ikke et samarbeidsprosjekt mellom et lærested og en fagforening

---

⁶ [NOU 2019:12: Lærekraftig utvikling](#)

regnes som bedriftsintern opplæring. Studentene, som får kursplass gjennom fagforeningen, er ikke tilknyttet samme arbeidsgiver selv om de er organisert i samme fagforening

Etatsopplæring skal forstås som utdanning i bedrift eller virksomhet som kvalifiserer til et yrke, er lønnet og medfører pliktjeneste etterpå. Utdanningene skal være opprettet for å dekke spesielle kompetansebehov innenfor offentlige etaters arbeidsområder. Utdanninger skal bare regnes som etatsopplæring dersom de fyller alle vilkårene i beskrivelsen av hva etatsopplæring er. Fag- og yrkesopplæringen er et eksempel på opplæring som ikke skal regnes som etatsopplæring. Lærlinger får opplæring i bedrift som kvalifiserer til et yrke etter endt utdanning, og utdanningen er lønnet. Ettersom fag- og yrkesopplæring ikke medfører pliktjeneste etterpå, anses ikke opplæringen som etatsopplæring, og den kan godkjennes for utdanningsstøtte.

Departementet foreslår videre at begrepet bedriftsintern opplæring skal forstås som et utdanningstilbud som ikke er rettet mot enkeltstudenter, som tilbys som oppdrag, og der alle studentene arbeider i samme virksomhet. Utdanningsinstitusjonen oppretter utdanningstilbud mot vederlag og finansieres av en ekstern aktør, for eksempel en bedrift. Departementet mener at «oppdragsutdanning» kan være et mer dekkende begrep enn bedriftsintern opplæring for å beskrive slike utdanningstilbud.

Det vil være viktig for korrekt og effektiv forvaltning at regelverket gir universiteter, høyskoler og fagskoler bedre informasjon enn i dag om hvilke utdanninger som ikke faller inn under utdanningsstøtteordningen

Departementets forslag

Departementet foreslår å klargjøre hva som regnes som etatsopplæring. Departementet foreslår i tillegg at begrepet «bedriftsintern opplæring» byttes ut med en bredere definisjon av oppdragsutdanning som ikke er rettet mot enkeltstudenter og der alle studentene jobber i samme virksomhet. Se [kapittel 7.2](#) for forslag til endring i forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge § 5 bokstav b.

7 Forslag til forskriftsendringer

7.1 Forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet dd.mm.2025 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteloven) §§ 3, 4, 5, 6 og 7

I

I forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte gjøres følgende endringer:

§ 1 andre ledd skal lyde:

Forskriftens del 2 gjelder for søkere som tar videregående opplæring i Norge eller tilsvarende opplæring i utlandet, frem til søkeren har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse, men ikke lenger enn frem til studieårets start i det kalenderåret søkeren fyller 21 år.

Forskriftens del 2 gjelder også for søkere som tar forberedende opplæring for voksne, frem til

studieårets start i det kalenderåret søkeren fyller 21 år. For å ha rett til lån og stipend skal søkeren ha fylt 16 år i det kalenderåret opplæringen starter.

§ 1 tredje ledd bokstav a skal lyde:

- a. Søkeren tar opplæring som nevnt i andre ledd.

§ 25 fjerde ledd skal lyde:

Det gjøres unntak fra kravet i bokstav a og b for utdanning i sørsamisk språk. Slike søkere har rett til lån og stipend ut fra den prosentandelen av fulltidsutdanning som de tar.

§ 32 bokstav b skal lyde:

- b. Søkeren er tatt opp ved United World College.

§ 35 bokstav a og b skal lyde:

- a. flygerutdanning i land utenfor EØS
- b. flygerutdanning i EØS som ikke er ATO-godkjent

Tittelen på kapittel 6 skal lyde:

Kapittel 6. Søknadsfrister og bortfall av vedtak om lån og stipend

Ny § 44 a i kapittel 6 skal lyde:

§ 44 a. Bortfall av vedtak om lån og stipend

Vedtaket om lån og stipend faller bort dersom søkeren har blitt bedt om å sende inn signert avtale om utdanningsstøtte, og denne ikke er mottatt i Lånekassen innen perioden det ble tildelt lån og stipend for er avsluttet. Det samme gjelder for søkere som er bedt om å sende inn gyldig kontonummer eller annen informasjon som er nødvendig for å gjennomføre utbetalingen.

Lånekassen kan utvide fristen i første ledd hvis det ikke var mulig for søkeren å overholde den. Søkeren skal i slike tilfeller signere avtalen eller sende inn kontonummer innen den fristen som Lånekassen bestemmer.

§ 75 nytt andre, tredje og fjerde ledd skal lyde:

Som fulltidsutdanning i universitets- og høyskoleutdanning og høyere yrkesfaglig utdanning regnes 30 studiepoeng per semester.

Som fulltidsutdanning i videregående opplæring regnes 924 årstimer per studieår. Som fulltidsutdanning i utdanningsprogram for studiespesialisering regnes 784 årstimer per studieår. Videregående opplæring som er modulstrukturert og forberedende opplæring for voksne regnes også som fulltidsutdanning.

Som fulltidsutdanning i utdanning som følger læreplaner for videregående opplæring og som fører frem til eksamen for privatister, regnes årstimer per studieår etter tredje ledd.

§ 76 andre ledd oppheves. Nåværende tredje, fjerde og femte ledd blir andre, tredje og fjerde ledd.

§ 77 første ledd første punktum skal lyde:

En søker som består studiepoeng eller tilsvarende i universitets- og høyskoleutdanning, får inntil 15 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend.

§ 77 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

Søkere som har fått lån og stipend til videregående opplæring etter modulstrukturerte læreplaner og forberedende opplæring for voksne, får 40 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend for perioden det er bekreftet at søkeren har fulgt opplæringen. Søkeren kan bare få omgjøring for den samme perioden som lånet og stipendet er gitt for.

§ 78 første ledd første punktum skal lyde:

- c. En søker som består en grad i universitets- og høyskoleutdanning, får inntil 25 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend.

§ 78 tredje ledd ny bokstav c skal lyde:

- d. *Fullført videreutdanning ved universitet eller høyskole som er et vilkår for autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 a.*

§ 83 første og nytt andre ledd skal lyde:

En søker som på grunn av nedsatt funksjonsevne ikke kan ha lønnet arbeid i tillegg til utdanningen, har, i tillegg til basislånet, rett til et stipend som i studieåret 2025–2026 er x kr per måned. Stipendet kan gis i 12 måneder per studieår.

Stipendperioden er ett semester, som er definert i § 2 bokstav d og e og siste punktum. Dersom søkeren har lønnet arbeid i et semester som stipendet er gitt for, faller retten til stipendet bort for hele semesteret. Begrenset arbeid i forbindelse med rekruttering til en stilling før et arbeidsforhold er påbegynt, regnes ikke som lønnet arbeid.

Nåværende andre, tredje, fjerde og femte ledd blir tredje, fjerde, femte og sjette ledd.

§ 86 andre ledd skal lyde:

Søkere som våren 2025 eller tidligere startet i en trafikkflygerutdanning i Norge som ga rett til lån og stipend, har, i tillegg til beløpet i første ledd, rett til lån på inntil x kr i studieåret 2025–2026 til skolepenger per år. Søkeren kan maksimalt få lånet i 2 studieår. Lån til skolepenger er begrenset til x kr per studieår.

§ 97 første og andre ledd skal lyde:

Utdanningsstipend, barnestipend, flyktningsstipend og tilleggsstipend til søkere med nedsatt funksjonsevne blir redusert hvis søkeren har *brutto person- og kapitalinntekt*, trygde- eller pensjonsytelser eller formue over grensene i § 98, § 99 og § 100, og hvis søkeren er gift og søkeren og ektefellen samlet har formue over grensene i § 100. Barnestipendet blir også redusert hvis søkeren er gift, og ektefellen har *brutto person- og kapitalinntekt* over grensene i § 101.

Stipendene behovsprøves mot opplysninger om *brutto person- og kapitalinntekt*, trygde- og pensjonsytelser og formue i fastsettingen av formues- og inntektsskatt for det kalenderåret søkeren har fått lån og stipend. Inntekt og formue opptjent på Svalbard regnes med. Stipend søkeren ikke har rett til, blir gjort om til lån.

§ 98 første ledd første punktum skal lyde:

En søker som har brutto *person- og kapitalinntekt* over grensene i tabellen under, får stipendet redusert med 5 prosent per måned av den delen av inntekten som overstiger grensene.

§ 101 første ledd første til tredje punktum skal lyde:

Barnestipendet blir redusert dersom søkeren har en ektefelle med *brutto person- og kapitalinntekt* over grensene i tabellen under i den perioden søkeren får barnestipend. Renteinntekter fra Boligsparing for ungdom regnes ikke med. Stipendet blir redusert med 5 prosent per måned av den delen av ektefellens *brutto person- og kapitalinntekt* som overstiger grensene.

II

Endringene trer i kraft xx. april 2025, med virkning fra 16. august 2025.

7.2 Forskrift om endring i forskrift om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet dd.mm.2024 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteloven) § 4

I

I forskrift 27. mars 2020 nr. 562 om godkjenning for utdanningsstøtte i Norge gjøres følgende endringer:

§ 5 bokstav b skal lyde:

- b. *etatsopplæring eller oppdragsutdanning som ikke er rettet mot enkeltstudenter og der alle studentene jobber i samme virksomhet. Som etatsopplæring regnes utdanninger i virksomhet som kvalifiserer til et yrke, er lønnet og medfører pliktjeneste etterpå. Som oppdragsutdanning regnes utdanningstilbud som tilbys mot vederlag, og finansieres av andre enn utdanningsinstitusjonen.*

II

Endringene trer i kraft xx. april 2025, med virkning fra 16. august 2025.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene i kapitel 2–5 innebærer realitetsendringer med budsjetteffekt, og krever bevilgningsvedtak i Stortinget. Departementet viser her til regjeringens budsjettforslag for 2025 i [Prop. 1 S \(2024--2025\) for Kunnskapsdepartementet programkategori 07.80](#).

Forslaget i [kapittel 2](#) om å fjerne kroppsøvingfaget fra beregningsgrunnlaget for lån og stipend til videregående opplæring for voksne er ikke særskilt omtalt i budsjettproposisjonen. Endringen er en konsekvens av fullføringsreformen, og inngår dermed i grunnlaget for forslaget til bevilgningen på [kapittel 2410](#).

Forslagene i [kapittel 6](#) innebærer ikke realitetsendringer og har ingen budsjetteffekter.